

הכנסת
מרכז המחקר והמידע

ציר פילדלפי

הכנסת, מרכז המחקר והמידע
קריית בן-גוריון, ירושלים 91950
טל': 02 - 640 8241
פקס: 02 - 649 6103
www.knesset.gov.il/mmm

23 באוקטובר 2006
א' בחשון תשס"ז

כתיבה: משה ברדה
אישור: שמוליק הזקיה ראש צוות

כללי

מסמך זה נכתב לבקשת חה"כ אסתרינה טרטמן בנושא היקף תופעת ההברחות של אמצעי לחימה דרך "ציר פילדלפי". ציר פילדלפי הוא רצועת חיץ בין רצועת עזה למצרים, שהייתה בשליטה ביטחונית ישראלית ואשר הועברה לשליטת מצריים החל מ-12 בספטמבר 2005. דרך ציר פילדלפי הוברחו במהלך השנים האחרונות אמצעי לחימה (אמל"ח) רבים. להלן סקירה קצרה בנוגע להעברת השליטה בציר פילדלפי למצריים והערכות על הברחת אמצעי לחימה דרך ציר פילדלפי.

הברחת אמל"ח דרך ציר פילדלפי בתקופת אינתיפאדת אל-אקצא:

1. הברחת נשק, אנשים וסחורות דרך המנהרות: למרות פעילות שיטתית של צה"ל לחשיפת מנהרות להברחת אמל"ח, הצליחו הפלסטינים להעביר אמל"ח לרצועת עזה, דרך גבול ישראל-מצרים. מבחינת ארגוני הטרור הפלסטיניים, המנהרות היוו "עורק חיים ראשי". חפירת המנהרות אפשרה העברת נשק, אנשים וסחורות משני צדי גבול ישראל-מצרים¹. בשנות האינתיפאדה הוברחו דרך המנהרות אלפי כלי נשק וכן מאות קילוגרמים של חומרי חבלה, רקטות, אר-פי-גי ועוד.² ראש הממשלה דאז, אריאל שרון, אמר בישיבת ועדת החוץ והביטחון של הכנסת ב-9 בדצמבר 2003, כי מצרים עושה מאמצים מצומצמים בלבד, למניעת הברחות הנשק לרצועת עזה.³

2. פעילות צה"ל לאיתור מנהרות להברחת אמל"ח: עשרות פשיטות של כוחות צה"ל לאיתור מנהרות: לאורך העימות עם הפלסטינים באינתיפאדה השנייה (החל מאוקטובר 2000), פשטו כוחות צה"ל עשרות פעמים על השכונות ומחנות הפליטים של רפיח, שבתיהם משקיפים על "ציר פילדלפי". במסגרת פעילות זו, חשף צה"ל יותר מ-80 מנהרות, שעברו מתחת לגבול המצרי.⁴

הנסיגה מהציר ב-12 בספטמבר 2005:

נסיגת צה"ל מציר פילדלפי:

ב-12 בספטמבר 2005, נסוג צה"ל מציר פילדלפי אל כרם-שלום, כחלק מתוכנית ההתנתקות והשלמת היציאה מרצועת עזה. השליטה הביטחונית על הציר הועברה לידי מצרים.⁵

הסכם "ציר פילדלפי" עם מצרים: ב-28 באוגוסט 2005, אישרה ממשלת ישראל הסכם לפריסת חיילים מכוח משמר הגבול המצרי מול "ציר פילדלפי" ברצועת עזה. בהסכם נקבע כי מצרים תפעל למניעת טרור, הברחות והסתננות לאורך הגבול בין סיני ורצועת עזה. בהסכם נקבע כי הכוח המצרי יתפרס ברצועה שאורכה 14 ק"מ מחוף הים ועד למפגש הגבולות ליד קיבוץ כרם-שלום, ויתוגבר על-ידי ארבע ספינות משמר שיפעלו למניעת הברחות בגבול הימי, ובסוירים אוויריים בשמונה מסוקים לא חמושים.

על-פי ההסכם, הכוח המצרי יכלול מפקדה וארבע פלוגות עם 750 חיילים, ועוד 30 חיילי צי שיאיישו את מעגן ספינות הסיוור. חימושו של הכוח כולל: נשק אישי, מטולי RPG, שריוניות משטרתיות ומקלעים קלים. כמו-כן, יצויד הכוח בגיפיים ובטרקטורונים, ואמצעי הגילוי של הכוח יכללו מערכות מכ"ם קרקעיות וימיות.

¹ עמוס הראל, "קו ההגנה החדש ברפיח: מחסום בטון ופלדה מעל ומתחת לאדמה", **הארץ**, 26 ביוני 2003.

² עמוס הראל וארנון רגולר, "פעולת צה"ל ברפיח: 8 פלשתינאים נהרגו; 3 מנהרות להברחת נשק נחשפו", **הארץ**, 12 באוקטובר 2003.

³ אילן מרסיאנו, "שרון: מצרים אינה עושה מאמצים רבים למנוע הברחות נשק לרצועת עזה", **YNET-ידיעות אחרונות**, 9 בדצמבר 2003.

⁴ עמוס הראל, "קו ההגנה החדש ברפיח: מחסום בטון ופלדה מעל ומתחת לאדמה", **הארץ**, 26 ביוני 2003.

⁵ יהונתן דחוח-הלוי, "ציר פילדלפי – כישלון אסטרטגי", **NFC**, 22 באוקטובר 2006, באתר האינטרנט: www.nfc.co.il

הצדדים להסכם סיכמו כי ההבנות הן בכפיפות לחוזה השלום בין ישראל לבין מצרים משנת 1979, ולנספח הצבאי לחוזה השלום, שמכתיב את הסדרי הביטחון.⁶ ההסכם אושר בכנסת ב-31 באוגוסט 2005.⁷

הברחות אמצעי לחימה דרך ציר פילדלפי לאחר ההתנתקות:

דיווח ראש השב"כ לממשלה על היקף הברחות:

ב-27 בספטמבר 2006, מסר ראש השב"כ, יובל דיסקין, כי מאז ביצוע תוכנית ההתנתקות ועד היום הוברחו ממצרים לרצועת עזה כ-19 טונות של חומר נפץ תקני, כדלקמן: "המצרים יודעים מי המבריחים ולא מטפלים בהם. הם קיבלו גם מודיעין בעניין הזה מאיתנו. מאז אוגוסט האחרון הוברחו ממצרים ארבעה טונות חומר נפץ תקני, מאות רובים ורובות כדורים ועוד סוגי אמצעי לחימה ותחמושת שאיני רוצה לפרט. מאז אוגוסט 2005 ועד אוגוסט 2006, הוברחו עוד חמישה עשר טונות של חומר נפץ תקני".

לדברי ראש השב"כ, כמות הברחות הינה תוצאה של פעילויות המתחדשות מדי חודש, וכי "המצרים יודעים על כך ואינם עושים את הנדרש, ויש לפעול כנגד זאת".⁸

אפשרות לפתיחת ההבנות עם המצרים: בתגובה על דיווחו של ראש השב"כ מסר ראש הממשלה, ב-27 בספטמבר 2006 כי יבקש ממזכירת המדינה האמריקנית לפתוח מחדש את ההבנות בנוגע לציר פילדלפי בדרום רצועת עזה. זאת, על רקע הברחות החוזרות ונשנות של חומרי נפץ ואמצעי לחימה ממצרים לרצועה.⁹

הערכה בדבר מאות מנהרות בציר פילדלפי:

כוחות צה"ל שפעלו בשבועות האחרונים באזור שאורכו כ-600 מ' בציר פילדלפי, חשפו לא פחות מ-13 מנהרות.¹⁰ ב-19 באוקטובר 2006, מסר סגן אלוף יוסי דרורי, מפקד גדוד צבר בחטיבת גבעתי, כי "ניתן להעריך כי לאורך ציר פילדלפי נחפרו עשרות ואף מאות מנהרות".¹¹

⁶ אלוף בן ואחרים, "הממשלה אישרה את הסכם ציר פילדלפי", הארץ, 28 באוגוסט 2005.

⁷ יהונתן דחוח-הלוי, "ציר פילדלפי – כישלון אסטרטגי", NFC, 22 באוקטובר 2006, באתר האינטרנט: www.nfc.co.il

⁸ רוני סופר, "דיסקין: המצרים לא עושים דבר בעניין הברחות", YNET-ידיעות אחרונות, 27 בספטמבר 2006.

⁹ רוני סופר, "אולמרט: לפתוח את הבנות פילדלפי מחדש", YNET-ידיעות אחרונות, 27 בספטמבר 2006.

¹⁰ יהונתן דחוח-הלוי, "ציר פילדלפי – כישלון אסטרטגי", NFC, 22 באוקטובר 2006, באתר האינטרנט: www.nfc.co.il

¹¹ חנן גרינברג, "הערכה: מאות מנהרות להברחת נשק בציר פילדלפי", YNET-ידיעות אחרונות, 19 באוקטובר 2006.

מקורות

בן אלוף ואחרים, "הממשלה אישרה את הסכם ציר פילדלפי", הארץ, 28 באוגוסט 2005.

גרינברג חנן, "הערכה: מאות מנהרות להברחת נשק בציר פילדלפי", YNET-ידיעות אחרונות, 19 באוקטובר 2006.

דחוח-הלוי יהונתן, "ציר פילדלפי – כישלון אסטרטגי", NFC, 22 באוקטובר 2006, באתר האינטרנט: www.nfc.co.il

הראל עמוס, "קו ההגנה החדש ברפיח: מחסום בטון ופלדה מעל ומתחת לאדמה", הארץ, 26 ביוני 2003.

הראל עמוס וארנון רגולר, "פעולת צה"ל ברפיח: 8 פלשתינאים נהרגו; 3 מנהרות להברחת נשק נחשפו", הארץ, 12 באוקטובר 2003.

מרסיאנו אילן, "שרון: מצרים אינה עושה מאמצים רבים למנוע הברחות נשק לרצועת עזה", YNET-ידיעות אחרונות, 9 בדצמבר 2003.

סופר רוני, "דיסקין: המצרים לא עושים דבר בעניין הברחות", YNET-ידיעות אחרונות, 27 בספטמבר 2006.

סופר רוני, "אולמרט: לפתוח את הבנות פילדלפי מחדש", YNET-ידיעות אחרונות, 27 בספטמבר 2006.